

Народна банка Србије

Нова подзаконска регулатива у циљу имплементације МСФИ 9

Народна банка Србије

Управа за надзор над финансијским институцијама

Сектор за контролу пословања банака

Палић, 7. децембар 2017. године

Објављено у Службеном гласнику РС” бр. 101/2017 од 10. новембра 2017. године:

Разлози:

- Омогућавање примене МСФИ 9;
- Прикупљање података за
 - истраживања,
 - анализе и
 - извештавање НБС;
- Унапређење на основу идентификованих потреба у досадашњој примени аката, а које нису МСФИ 9.

Одлука о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке

Одлука о изменама и допунама одлуке о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке

Одлука о прикупљању, обради и достављању података о стању и структури рачуна из контног оквира

Одлука о изменама и допунама одлуке о извештавању банака

Одлука о изменама и допунама одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке

Процес доношења (1)

Радна група

- састав - представници НБС, УБС, банака и спољних ревизора
- задатак - да утврди неопходне измене и допуне прописа из надлежности НБС који се односе на пословање банака, ради омогућавања примене МСФИ 9
- рок – да до краја септембра 2017. сачини коначне предлоге прописа

Концепт

- очување постојећих серија података
- минималне измене Контног оквира
- минимални трошкови спровођења
- благовремена реализација у кратком року
- примењиво за све банке – различитост ИТ система
- активно учешће банака и спољних ревизора у раду РГ
- мишљења спољног ревизора у складу са МСФИ
- транспарентан процес доношења аката

Процес доношења (2)

Специфичности

- прва примена Зоб чл. 50, став 2.
- непостојање упоредне праксе и ставова глобалних ревизорских кућа
- обезбеђивање података о класификацији и начину вредновања у рачуноводственим евиденцијама
- опциони третман упоредних података за 1. примену МСФИ 9
- прилагођавање информационим могућностима банака, АПР и НБС
- обавеза прописивања КО & форме и садржаја Финансијских извештаја за опште намене
- обавеза предаје Финансијских извештаја АПР-у – формални и технички захтеви
- коришћење КО & Финансијских извештаја за банке од стране банака у стечају и ликвидацији, агенција и фондова (+54 корисника)

Одлука о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке

- Назнаке: „консолидовани“, „новоконсолидовани“, „статусна промена“, „стечај“, „ликвидација“, „ново оснивање“ или „продаја“
- При уносу података у АПР постоји падајући мени који даје опцију избора ознаке основа састављања ванредних финансијских извештаја:

Spajanje
Priipajanje
Izdvajanje uz osnivanje
Izdvajanje uz pripajanje
Izdvajanje uz pripajanje i osnivanje
Podela uz osnivanje
Podela uz pripajanje
Podela uz pripajanje i osnivanje
Otvaranje stečajnog postupka
Zaključenje stečajnog postupka
Otvaranje i zaključenje stečajnog postupka
Pokretanje postupka likvidacije
Okončanje postupka likvidacije
Brisanje

- Статистички анекс није промењен

Одлука о обрасцима и садржини позиција у обрасцима финансијских извештаја за банке

Циљ измена

- Усклађивање са МСФИ
- Упоредивост
- Прегледност

Биланс стања

Биланс успеха

Извештај о осталом резултату

Промене на капиталу

Извештај о ТГ

Дилеме у вези начина презентације

- По врсти фин.инструмента
- По намени
- По начину вредновања
- Комбиновано
- Елементи пословног добитка – остали приходи
- Ефекти рекласификације, модификације и FVOCI

Приступ / Новине

- По врсти
- Обелодањивања у напоменама

- Промене фер вредности FVPL
- Одвојено престанак признавања ФИ по FV и по AM
- Издвојени ефекти рекласификација
- Модификација и умањење обезвређења FVOCI су део позиције обезвређења ФИ

- Промене фер вредности фин. инструмента FVOCI
- Промена фер вредности обавеза услед промене кредитне способности банке

- Ефекти прве примене
- Учешћа без права контроле, за потребе израде консолидованих финансијских извештаја

- Усаглашавање термина са другим финансијским извештајима

- **У циљу:**
 - омогућавања веће упоредивости финансијских извештаја са постојећим;
 - избегавања превелике сложености и непрегледности БС**одлучено је да се у БС презентују ФИ према врсти, а да се захтеви МСФИ 9 о обелодањивању начина вредновања прикажу у напоменама**

АКТИВА

- нема позиција финансијских средстава према намени (трговање, до доспећа, расположива за продају),
- нема позиције „Финансијска средства која се иницијално признају по фер вредности кроз биланс успеха“,
- поред позиција кредита и потраживања, захтева приказ позиција:
„Потраживања по основу деривата“ и „Хартије од вредности“.

ПАСИВА

- поред депозита и осталих финансијских обавеза на посебним позицијама приказују се:
„Обавезе по основу деривата“ и
„Обавезе по основу ХоВ“.

- Узет у обзир начин вредновања (по FV, по AM)
- Одвојене позиције нето добитака и губитака по основу:
 - промена фер вредности финансијских инструмената FVPL
 - престанка признавања финансијских инструмената по:
- Приказ ефеката рекласификације - посебна позиција у БУ
 - нето добитак и нето губитак по основу ефеката рекласификације финансијских инструмената
- Приказ ефеката модификације и обезвређења фин. сред. по FVOCI – у оквиру позиције
 - нето приход и нето расход по основу обезвређења фин. сред. који се не вреднују по FVPL
- Нова позиција „Остали приходи“ који не улази у обрачун укупног нето пословног резултата
 - смањење износа резервисања, смањења обавеза, вишкови, наплаћени пенали, накнаде штете, промена вредности осн.ср. и други

Извештај о осталом резултату

- У складу са изменама рачуна групе 82 – Рев. резерве и нереализовани Дб/Гб у КО
- Детаљнија презентација компоненти осталог резултата које:

Могу бити реклаификоване у БУ

Позитивни ефекти промене вредности
власничких FVOCI

Нереализовани Дб/Гб по основу инстр.
намењених заштити од ризика
власничких ХоВ FVOCI

Нереализовани Дб/Гб по основу
промене вредности фин.обавеза услед
промене кредитне способности банке

Не могу бити реклаификоване у БУ

Позитивни ефекти промене
вредности **дужничких FVOCI**

Дб/Гб по основу инстр. намењених
заштити од ризика новчаних токова

Нереализовани Дб/Гб по основу
инстр. намењених заштити од
ризика **дужничких ХоВ FVOCI**

Ефекти обрачунавања салда и
трансакција и превођења резултата
иностраног пословања и ефекти
инстр. намењених заштити од
ризика улагања у инострано
пословање

- Допуна упоредних података – за AFS да се омогући ревизорима да додају ред у презентацији овог извештаја (само за 2018.)

Одлука о изменама и допунама одлуке о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке (1)

- **МСФИ 9 измене:**

- Концепт минималних измена КО уз обухват начина вредновања и нивоа обезвређења финансијских инструмената новим ССКР шифарником;
- Тачка 3. Одлуке:

«Банке могу даље рашчлањавати троцифрене рачуне према својим потребама, с тим што су дужне да обезбеде податке неопходне за израду финансијских извештаја: о намени, начину вредновања и нивоима обезвређења финансијских инструмената, у складу са одлуком којом се уређују прикупљање, обрада и достављање података о стању и структури рачуна из Контног оквира на аналитичким рачунима, у главној књизи или у одговарајућим модулима помоћних књига који су усаглашени са стањем у главној књизи – сваког последњег дана у месецу.»

Одлука о изменама и допунама одлуке о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке (2)

- Групе 12/22 – ХоВ које се вреднују по FVPL, FVOCI и по АМ вредност (изузетно, принцип начина вредновања)
- Групе 62/72 – Гб/Дб по основу престанка признавања финансијских инструмената који се вреднују по FVPL, FVOCI и по АМ вредност; нови рн Гб/Дб по основу рекласификације и модификације;
- Групе 65/75 – нов рн 656/756 расходи по основу/приходи од укидања умањења вредности финансијских средстава која се вреднују FVOCI;
- Групе 67/77 – расходи/приходи од промене вредности имовине и обавеза – нови рн 677/777 (расходи/приходи по основу промене фер вредности фин. обавеза FVPL);
- Група 82 – промена намене рн – добици/губици од промене вр.власничких / дужничких инструмената

Одлука о изменама и допунама одлуке о контном оквиру и садржини рачуна у контном оквиру за банке (3)

- **Остале измене:**

- Нематеријална имовина;
- Остали трајни извори пословања – рн 809 – прелазне и завршне одредбе;
- Лизинг (формулације у описима рачуна 336, 346);
- Група 80:
 - ✓ Брисан рн 801 – државни и остали капитал;
 - ✓ Нови опис рн 800 – Акцијски капитал – обичне акције;
 - ✓ Нови опис и намена рн 801 – Акцијски капитал преференцијалне акције.
- Група 81:
 - ✓ рн 810 Резерве из добити и 811 Остале резерве (допуњен опис - у складу са статутом и на основу одлуке скупштине банке);
- Ванбилансна евиденција: Отписана финансијска средства у динарима и страниј валути (934, 935 / 984, 985).

Начин вредновања и класификација финансијских инструмената – шифре ССКР 16 и 17. цифра

Начин вредновања ФИ

Банке су обавезне да податке о начину вредновања финансијских инструмената у складу са МСФИ 9 – Финансијски инструменти, обезбеде према следећем шифарнику

- 1 - по амортизованој вредности
- 2 – обавезно по фер вредности кроз биланс успеха
- 3 - опционо по фер вредности кроз биланс успеха
- 4 - обавезно по фер вредности кроз остали резултат
- 5 - опционо по фер вредности кроз остали резултат (Пар. 5.7.5.)

Само за инструменте капитала за које је банка приликом иницијалног признавања неопозиво одлучила да накнадне промене фер вредности презентује у извештају о осталом резултату, у складу са МСФИ 9.

Класификација ФИ

Банке су обавезне да податке о нивоима обезвређења финансијских средстава која се у складу са МСФИ 9 вреднују по амортизованој вредности или по фер вредности кроз остали резултат, односно о намени хартија од вредности и деривата који се вреднују по фер вредности кроз биланс успеха, обезбеде према следећем шифарнику

- 1 - Не врши се обезвређење
- 2 - Класификован у ниво 1
- 3 - Класификован у ниво 2
- 4 - Класификован у ниво 3
- 5 - Класификован у ниво 3 у моменту признавања (РОСИ)
- 6 - Којима се тргује
- 7 - Којима се не тргује.

Одлука о прикупљању, обради и достављању података о стању и структури рачуна из контног оквира (ССКР)

Сврха измена:

- Примена МСФИ 9 у банкама и НБС
- Боља употребна и аналитичка вредност рачуноводствених података:
 - Праћење ефеката мера монетарне политике (нпр. додатно сагледавање и анализирање кредитне активности банака),
 - Унапређење монетарне и финансијске статистике.

Измене и допуне постојећег шифарника (1)

Шиф. место	Опис шифарског места и измена
1-3	Троцифрени рачун из КО
4-5	Секторска структура – увођење поделе правних лица у стечају на привредна друштва (шифра 93) и јавна предузећа (шифра 96); нова шифра 75 – стране државе/владе; измена формулација и назива појединих сектора (нпр. Јавни нефинанијски сектор уместо Јавна предузећа, Сектор опште државе уместо Јавни сектор)
6	Уговорена заштита од ризика, валутна структура - детаљнија подела динарских и девизних индексација (PKC, BELIBOR и EURIBOR различитих рочности); проширење валутне структуре (CNY, RUB, AUD, CAD, DKK, SEK и NOK)
7	Уговорена рочност - на основу датума трансакције и уговореног, односно анексираног, периода доспећа
8	Преостала рочност - доспели пласмани (шифра 0); период од дана биланса до уговореног, односно анексираног датума доспећа

* Црвеном бојом су означене измене и допуне

Измене и допуне постојећег шифарника (2)

Шиф. место	Опис шифарског места и измена
9	Доспелост - старосна структура доспелих пласмана, потраживања и обавеза; број дана од дана доспелости до дана биланса (доцња)
10	Врсте кредита, хартија од вредности и осталих финансијских средстава – проширење за облике специјализованог кредитирања (пројектно и објектно финансирање, финансирање непокретности, финансирање робе); измене описа појединих појмова (реструктурирани кредити, кредит за рефинансирање, власничке и дужничке ХоВ)
11-12	Земље - на које се односе потраживања и обавезе; два шифарска места
13	Врсте средстава обезбеђења - без обезбеђења, стамбене или пословне непокретности, готовински депозити, гаранције, јемства, заложно право и ХоВ
14	Променљивост каматне стопе - фиксна или подложна промени у следећих 12, 12-24 месеца и након 24 месеца
15	Лица повезана са банком - прописано Законом о банкама

* Црвеном бојом су означене измене и допуне

Измене и допуне постојећег шифарника (3)

Шиф. место	Опис шифарског места и измена
16	Начин вредновања – примењује се на финансијске инструменте, у складу са МСФИ 9 – Финансијски инструменти
17	Нивои обезвређења – примењује се на финансијске инструменте, у складу са МСФИ 9
18	Величина предузећа – разврставање правних лица у складу са Законом о рачуноводству
19	Врста кредитних послова – кредити субвенционисани од стране државе, финансирани кредитним линијама из иностранства и др
20	Гранска структура предузећа у стечају 93 – Привредна друштва у стечају 96 – Јавна предузећа у стечају
21	Променљивост каматне стопе за приходе и расходе – Користи се исти шифарник о променљивости каматне стопе као и за позицију 14 (фиксна или подложна промени у следећих 12, 12-24 месеца и након 24 месеца)

* Црвеном бојом су означене измене и допуне

Рокови за достављање новог извештаја

Подаци	Рок за достављање	ОПИС
ЈАНУАР 2018	14. фебруар	ССКР са прелиминарним стањима и структуром књиговодствених рачуна – НЕ ДОСТАВЉА СЕ
	8. март	ССКР са коначним стањима и структуром књиговодствених рачуна
ФЕБРУАР МАРТ 2018...	14. март 14. април...	ССКР са коначним стањима и структуром књиговодствених рачуна
ДЕЦЕМБАР 2018	14. јануар	ССКР прелиминарни подаци пре затварања пословних књига; са исказаним стањем и структуром рачуна расхода и прихода
	28. фебруар	ССКР са коначним стањима и структуром књиговодствених рачуна – пре затварања пословних књига, са исказаним стањем и структуром рачуна расхода и прихода
	1. март	ССКР са коначним стањима и структуром књиговодствених рачуна – после затварања пословних књига, без исказаног стања и структуре рачуна расхода и прихода
ЈАНУАР 2019	14. фебруар	ССКР са прелиминарним стањима и структуром књиговодствених рачуна, са исказаним стањем и структуром рачуна расхода и прихода

Одлука о извештавању банака

- **Усклађивање извештајног система у циљу омогућавања примене МСФИ 9:**

1) Нови извештаји

- Извештај о осталом резултату банке (образац ОЦИ)
- Консолидовани извештај о осталом резултату банкарске групе (образац КОЦИ)
- Извештај о промени очекиваних кредитних губитака финансијских средстава (образац ПОКГ)
- Извештај о промени нивоа обезвређења финансијских средстава (образац ПНО)

2) Измене постојећих извештаја

- Извештај о структури реструктурираних потраживања (образац ФБЕ)
- Извештај о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке – (обрасци КА 1–5)
- Извештај о структури проблематичних кредита банке (обрасци НПЛ 1–4)
- Извештај о проблематичним потраживањима банке (образац НПЕ)

- **Унапређење система регулаторног извештавања**

- измене у обрасцу НПЛ 5 - захтев за достављањем податка о броју дана доцње проблематичног кредита на нивоу дужника;
- месечно достављање обрасца ДЕП;
- могућност продужења рокова за достављање појединих извештаја услед уважавања објективних околности.

Рокови за достављање извештаја

1. УСКЛАЂИВАЊЕ У ЦИЉУ ПРИМЕНЕ МСФИ

31.12.2017	31.1.2018	28.2.2018
------------	-----------	-----------

НОВИ ИЗВЕШТАЈИ

ОЦИ		12.3.2018	20.3.2018
ПОКГ		12.3.2018	20.3.2018
ПНО		12.3.2018	20.3.2018
КОЦИ			

ИЗМЕНЕ ПОСТОЈЕЋИХ ИЗВЕШТАЈА

ФБЕ	5.3.2018	12.3.2018	20.3.2018
КА 1-5	5.3.2018		
НПЛ 1-4	5.3.2018	12.3.2018	20.3.2018
НПЕ	5.3.2018	12.3.2018	20.3.2018
ТГ	5.3.2018	12.3.2018	20.3.2018
БС	5.3.2018	12.3.2018	20.3.2018
БУ	5.3.2018	12.3.2018	20.3.2018
КБС	31.5.2018		
КБУ	31.5.2018		

2. УНАПРЕЂЕЊЕ СИСТЕМА РЕГУЛАТОРНОГ ИЗВЕШТАВАЊА

НПЛ 5	5.3.2018	12.3.2018	20.3.2018
ДЕП	22.1.2018	20.2.2018	20.3.2018

Одлука о изменама и допунама Одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке

- **Циљ:**

Усклађеност регулаторних захтева са захтевима МСФИ 9

У делу који се односи на **методологију за процену обезвређења** билансне активе и вероватног губитка по ванбилансним ставкама новине се односе на дужност банке да методологијом утврди најмање:

- моделе које користи за мерење очекиваних кредитних губитака,
- поступке на основу којих ће процењивати да ли је на извештајни датум дошло до значајног повећања кредитног ризика у односу на дан почетног признавања,
- дефиницију статуса неизмирења обавеза коју користи за потребе одређивања промена у ризику наступања статуса неизмирења обавеза у односу на дан почетног признавања,
- начине на које ће одређивати да ли на извештајни датум билансна актива и ванбилансне ставке имају низак кредитни ризик
- критеријуме за разврставање билансне активе и ванбилансних ставки према нивоима обезвређења на начин дефинисан МСФИ 9, укључујући и критеријуме за прелазак потраживања из једног нивоа обезвређења у други;
- околности чијим наступањем ће се сматрати да постоји објективан доказ о обезвређењу билансне активе.

Одлука о изменама и допунама Одлуке о класификацији билансне активе и ванбилансних ставки банке

- Процена на појединачној основи, процена на групној основи и процена на основу искуства су брисане, али је **задржан захтев да банка методологијом утврди:**
 - критеријуме разврставања потраживања у групе потраживања са сличним карактеристикама за потребе процене (постојања значајног повећања кредитног ризика и износа очекиваних кредитних губитака) на групној основи, као и
 - методе и технике које користи за процену обезвређења на појединачној и групној основи,
- **Допуњени су критеријуми за проблематична потраживања:**
 - потраживања из нивоа 3 (Stage 3) класификују се у групу проблематичних потраживања

Народна банка Србије

**Хвала на пажњи!
Питања?**